

“ዝሓዝናዮ ኣይነቃልል ክይንኣቱ ናብ ዕንፅል- ፅል” ሃለውለው??፤

ቅድሚ ናብቲ ዋና ነጥቢ ምእታወይ ሓንቲ ነጥቢ ከልዕል። ህዚ ዘሎ ኩነታት ዘለዎ ጥንካሬታቱን ሽግራትን ኣመልኪትካ ብVOA ኣብዝቐረበ ኣብ መንጎ ዝተወሰኑ ውልቀ ሳባት ቃለ ምልልስ ኣይተ ኣማኒኤል ነቲ ናይ ህዚ ዘሎ ኩነታት ከም ኣገማግምኡ ተቐቢሊ ኣብቲ ቅድሚ 1993 ዝነበረ ኩነታት ግን ኣገማግምኡ የማና ዝተመጠጠን መሰረታዊ ባህርይ ናይቲ ስርዓት ዝድምስስ ኣቀማምጣ ተመሲሉ ተራኢኒ። እቲ ዝነበረ ኩነታት ውድብን ኣብቲ ህዝቢ ዝስራሕ ዝነበረ ስራሕትን ሽግራት ከምዝነበሮ ኣይካሓድን። እቲ ዝነበረ ኩነታት ብደረጃ ዕንጅይ ግን ዝግለፅ ኣይመስለንን። ብመጀመርያ ነገር እቲ ዝነበረ ኩነታት ብትኽክል ምርኣይን ምግምጋምን የድሊ። ስራሕትን ጠመተን ኣብ ጠቕላላ ሃገር ናይ ምሕዋይን ምጥያሽን ዳግመ ምውዳብን ሰላማ ምርግጋፅን ዝተፀመደ ስራሕ እዩ ነይሩ። ኣብ ከምዙይ ዝበለ ኩነታት ኮይንካ እዩ እቲ ህዚ ኣማኒኤል እውን ዘምገሶ ዝውዕል ዘሎ ሕገ መንግስቲ ብዙርያ መለሽ ናይ ህዝቢ ተሳትፎን እምንቶን ክርቐቕ ዝኻኣለ። ኣብ ዕንጅይ ዝነበረ ውድብን መንግስትን እዙይ ክርቐቕ ኣይኽእልን። ዝተኸተብካላ ጥራሕ ምምጋስን ንገለ ውልቀ ሳባት ንምውቃዕን ተባሂሉ ካብ ጭቡጥ ዝነበረ ኩነታት ወፃኢ ምግምጋም ትኽክል ኣይኸውንን። ንስኻን ከማኻን ዝበሉ መውጺኢት ኣፍኩም ነቲ ቅድሚ 93 ዝነበረ ኩነታት ዚሮ ምግባር እዩ። ብወገይ ነቶም ብድሕሪ 93 ዝተነፀሩ ኣንፈታትን ፓሊስታትን ክብሪ ዝህብ እዩ ግን እቲ መሰረቱ ቅድሚኡ ዝነበረን ዝተፈጠረ ጥጡሕ ባይታን ዓቕምን እምበር ካብ ባዶ ከምዘይተበገሱ ርዱእ ይገብር እዩ። እቲ ሸኡ ዝተፈጠረ ፅቡቕ ነገር ከምዘሎ ኮይኑ እቲ በታኒ ጎኑ እውን ክረኣካ ኣለዎ። ህዝቢ ትግራይ በቲ 'ታሃደሶ' ከሲሩ እምበር ኣይከሰበን። እቶም ድሕሪኡ ዝመጡ ምዕባሌታት እንተይተበተንካ እውን ኣይምመጡን ዝብል ግምት የብለይን። እቶም ዝባሃል ተረፍ መረፍ ኣራኣያታት ከምዘለዉ ኮይኖም ካብ ዴሰነት ክንሃንፅ ኢና ዝብል ዕላማ ወፂኻ ነቲ ሸቡ ዝተፈጠረ ፓሊቲካዊ ኩነታት ዓለምና ብትኽክል ተገንዚብካ ዋላ ገዕዳ ርእሰማልነት ኢልካ ኣዊጅካ ዝተጀመረ ጉዕዞ ኣይኹን ፓሊቲካዊ ቅዋምካን ኣካይዳኻን ዳግም

ስርርዕ ገይርካ ንቲ እትሃንፃ ስርዓት ምጅማር እኮ መሰረታዊ ናይ ራይኢ ግልፅነትን ካብ ዕንይይይ ምውፃእን ዘምልከት እዩ፡ ካሊእ ግን ከም ሕቶ ኣልዒሊ ክሓልፍ ኣብ ኣፊትራ ዘሎ ኩነታት እንዕዘበ ዘለና እዩ፡ እቲ ብሳዕቤኑ ዝፍጠር ዘሎ ኩነታት እውን ኣብ ሃገርና ዝፍጥሮ ዘሎ ፅዕንቶታት እንርድኦን እንዕዘበን ዘለና እዩ፡ እም እዙይ ቦቲ ኣብ ሸው ተላዒሉ ዝነበረ ካሊእ ሓሳብ እንተዝውዳእ ነይሩ፡ ኣብቲ ናይ ሀዚ ዘሎ ኩነታት ፋይድኡ እንታይ ምጥነ ነይሩ ትብል? እዙይ ሓደ በለለይ፡፡

ቐጂሊ ኣብቲ ለምቅነ **ኣግኣዝያን** ዝምልከት ዝበተንካያ ሓንቲ ፅሕፍቲ ኣመልኪተ ዝተወሰነ ሓሳብ ክህብ፡ ሓሳብካ ካብ ስግኣት ዝብገስ ኣብ መልክዕ እምበር ኣብ ትሕዝቶን ውፅኢትን ዝተመስረተ ኣይመስለንን፡፡ከምስረት እውን ኣይኸእልን፡፡ መቐስ ኣብ ዝቐልቀል ሓሳብ ብዝመስለካ ኩርናዕ ምርኣይን ብዝመስለካ መንገዲ ምምዛንን ኣብኡ ተደሪካ ርኢቶ ምሃብን ፀገም ዘለዎ ኣይመስለንን፡፡ እቲ ሸግር ዝመስለኒ ብትኽክል ኣብዘይረጋገፅካዮ ትሕዝቶን ውፅኢትን ንገሊኦም ቀይሕ መብራህቲ ምሕባር እዩ ሸግር፡፡ እቲ ምንቅስቓስ እተንስ ናይ ትግራይ ትግርኚ ንበሎ ወይ ኣሕዋት ናይ ምርኻብ ንበሎ ወይ ብፀላእቲ ኣህዛብ ዝተፈጠሩ ሓፁራት ናይ ምጥሓስ ምንቅስቓስ ንበሎ ወይ ኣብ መንጎ ህዝብታት ዝተነዘሐ ናይ ምፅልላዕ ስራሕቲ ከም ብሓዱሽ ናይ ምንቃፅ ስራሕ ዝደፍኦ ወነ መንኣሰይ ንበሎ ኮታ ብዙሕ እዩ መልክዑ፡፡ ብመሰረቱ ናይ መናኣሰይ ምንቅስቓስ እዩ፡፡ እቲ ምንቅስቓስ ብልሙድ ናይ

ኣግኣዝያን እንዳተባሃለ እዩ ዝፍለጥ፡፡ ምንቅስቓስ ኣግኣዝያን ብካሊእ ኣባሃህላ ኣብ መንጎ ንኣሻሓት ዓመታት ብሓደ ዝነብር ዝነበረ ህዝቢ ብናይ መግዛእታዊ ውዲታት ተፈላሊዩ ክነብር ኣብዝተበየነሉ ዘለዉ መናኣሰይ ክልቲኡ ከባቢታት ዝገብርዎ ዘለዉ ምንቅስቓስ እዩ፡፡ ስለዝኾነ ናይ ዳግመ ውልዶ ኣጋኣዛዊነት መሰረት ዝገበረ ምንቅስቓስ መናኣሰይ እዩ፡፡ እዚ ምንቅስቓስ እዙይ ሓላፍ ዘላፍዶ ኣለዎ፡ ክህልዎ ይኸእል እዩ፡፡ ብመሰረቱ ምንቅስቓስ እኮ እቲ ውድኡ መልክዑ ዝሕዝ ብከይድን ኣብ ኣሰላልፍኡ ብምድማርን ብምቕናስን ብዝረጋገፅ ምምዕርራይ እዩ፡፡ ብመሰረቱ ዝነበረ ኣብ መንጎ ህዝብታት ብፍላይ ድማ ኣብ መንጎ ህዝቢ ኣፊትራን/ኢትዲያን/ትግራይን ምርሕሓቕ ብምልዋጥ ሓዱሽን ናብ ንቡሩ ዝመልስ ኩነታት ንምፍጣር እቲ ኣብ መንጎ ዘሎ ሓፁር መግዛእቲ ከምዘይህሉን ዝነቅልን ስራሕ እዮም ዝሰርሑ ዘለዉ፡፡ እዙይ ድማ ክፋእን ቀይሕ መብራህቲ ንክትርኢ ዝደፍኦ

ኩነታት ዘለዎ ኣይመስለንን። ምርጫን ምስትውዓልን ካብቶም ፀጋታት ወዲስብ እዮም። ብውሑድ እኮ ኣብቲ ዘሎ ኩነታት ሓደ ስጉምቲ ንቕድሚት እምበር ሽግር ዘለዎ ኣይኮነን።

እቲ ሀዚ ብኣገልግሎት ጎረቤታትን ብተጋሩ መናእሰይ ዝጋውሑ ዘለዉ ሓውሲ ምንቅስቃሳት እንታይኳ መልክዕ ንሃቦም የፀግም እዩ፤ ግን ካብ ሓደ ጭቡጥ ኩነታት ከምተበገሱ ምቕባል የድሊ። ኣብ ኣገልግሎት ዘሎ ኩነታት ግልፂ እዩ። መፈናፈኒ ዝሳኣነ ህዝቢ እዩ። ዝበርስ ዘሎ ህዝቢ እዩ። መንእሰይስ ይትረፍ ዓባይቲ ወለዲ እውን ፋሕ ብትን ዝብልላ ሃገር እያ ትኸውን ዘላ። መውጺኢን ኣፋፍኖት ሰላምን ቅሱን ናብራን ዝናዲ መንእሰይ ብሓፈኻ ድማ ጠቕላላ ህዝቢ ባዕሉ ዋሕጂ ስደተኛታት ምስክር እዩ። ስለዙይ እቲ ብወገን መናእሰይ ኣገልግሎት እንከርከር ዘለና ምንቅስቃስ እዙይ ዝወለዶን መሰረቱ እዚ ኩነታት እዙይ ምዃኑ ምርጫ የድሊ። ካሊእ ብወገን ኣብ ትግራይ ዘለዉ መናእሰይ ተመሳሳሊ ኣራኣእያን ሓሳብን ክህልዎም ዝደፍ ኩነታት እንታይ ኣሎ ኣልካ ምርኣይ ድማ ኣገዳሲ ይመስለኒ። ኣብዝሓለፈ ዓመት ብናይ ትምክሕቲ ሓይሊታት ደፋፋይነት ብፍላይ ኣብ ክልል ኣምሓራ ኣብ ተጋሩ ዝተፈጠረ ጨምለለቅን ዘይንቡር ውዲትን፤ ኣብ ደገ ብብእዎኑ ዝምብድብዱ ዘለዉ ፀረ ትግራይ ውዲታትን ካልኣት ሕቕ ህዝቡ ዘደልድሉ ኣራኣእያታት ከስተንትንን ክሰርሕን ምሕሳብ ዘንውር ኣይኮነን። እዚ ኣብ ምትፍናን ዝርከቡ ሃገራት እዚ ክልተ ኣታሓሳስባታት በዞም መናእሰይ ምልዓሉን ከም ምንቅስቃስ ምጅማሩን፤ ከም ምቅስቃስ ሓዲሽ ኣራኣእያ ትድግፎን መስመር ተትሕዞን እምበር ኩኑን ከም ኣርዮስ ኣልካ እተርሕቆን መንገዱ እንተይፈለጥካ ከም መንገዲ ዕኒይይ ምባል ምሽኳልዶ ወይስ ኣብ ኣረጊት ኣታሓሳስባታት ምሽካል ክንብሎ።

ብገለ ብጩቕ ዝብል ሓሳብ እንዳተበገስካ እዙይ እዩ መድምደምትኡ ክትብል ኣይትኸእልን። ንሱ እውን እንተኸይኑ realignment ኣብ መንጎ ህዝብታት ኩልሻብ ዘሎን ዝነብርን ውፅኢት ናይ ዝፍጠር ኩነት እምበር ብናይ እኒ ኣማሊኤል ምፍርራሕ ዝዕገት ኣይኸውንን። ኣይኮነንዶ ታሪኻዎ መበገስታት ዘለዎ እንተዘይህልዎ እውን ሰባት በዚኣ እምበር በቲኣስ ኣይቀሳቕሱ ክትብሎም ምስቲ ዘለናዮ ብርኪ ዘስምዕ ኣይኮነን። እቲ ሓሳብ ዘየልምስ ግን ብዝበለፀ ጎልቢቱን ሰፊሑን ክኸይድ ዝገብር ሓሳብ ይዋሃብን ተወሳኸቲ መንገድታት ይሕበርን እምበር ቀይሕ መብራህቲ እንዳርኣኻ ነቲ ሓዲሽ ኣታሓሳስባ ናይ ወዲሰባት ኣይተልምሶን። ካብ ኩናት ወጺኻ፤ ካብ ከም ኣንጨዎን ድሙን ምትሕልላው ዘለቁ

ዝርኢ ኣታሓሳስባ እንትመፅእ ከመይ የድንግፅ፣ ብወገነይ ብዙሕ ህዝብን፣ ሰፊሕ ተፈጥሮ ሃፍትን፣ ዕቁርን ብሉፅን ሰብአዊ ሓይልን ውሕሉል ምሕደራ ህዝብን ኣብ ሓንቲ ሃገር ምህላው ድልዱልን ውሑስን ዘላቕነትን ዘለዎ ዓቕሚ ህዝብን ሃገርን ኣብ ምፍጣር መተካእታ ዘለዎ ኣይመስለንን። ህልው ኩነታትና እውን ብሰፊሑ እዙይ ዝጠልብ እዩ። እዙይ ማለት ግን ቦታ ዝነበርና እምበር ካሊእ ነቲ ኣታሓሳስባ ዝፀውር ኣወዳድባን ዳግመ ስርርዕን ምትእስሳርን ናይ ህዝብታትን ሃገራትን ኣይፍጠርን ማለት ግን ኣይኮነን።

ኣብ መንጎ ህዝቢ ኣፊትራን ህዝቢ ትግራይ/ኢትዮጵያን ንጠንቂ ሰላምን ምርግጋዕን ህውነታዊ ዝምድናታትን ዝኾኑ ኩሎም ክስበሩ ኣለዎም። መዝሙር ሰላምን ህውነትን እምበር መዝሙር ፍልልይ ክንሰምዕን ወለዶታትና ክሰምዑን ዝመነ ሰብ ኣይድለን። ሀዚ በብኩርንዎ ኣማኒኤል እውን ዝሰግአሎም ዝባሃሉ ነገራት ኣለዉን፣ የለዉን። እቲ ኣብዙይ ተመዚዙ ዝወፅእ ዘራብን ቃል መናሰየን ሰላምን ፍቕርን ምትሕውዋስን ናብ ንብሩ ምምላስን ታሪካ ምሕዳስን በዙይ ኣቢልካ ዓቕምኻን ድሕንነትካን መንነትካን ምርግጋዕን ምሕላውን ምሕያልን ዝብሉ ጉዳያት ክምዘዙ ይኸእሉ፣ይምዘዙ እውን ኣለዉ። እቲ ናይ መወዳእታ መልክዕ እንታይ ይኸውን ከምቲ ኣይተ ኣማኒኤል ዝድምድሞ ዘሎ ንምድዳም ዝካኣል ኣይመስለንን፣ እኳ ዳኣስ መንገዲ ሰላምን ዳግመ ምትሕውዋስን ተጣናኺርካ ምውፃእን ዘብል መሰረት ይሰፍሕን መልክዑ ይሕዝን ኣሎ ዘብል መንፈስን ራኢን ስለዝፈጥርልካ መፃኢ ፀግኡ ሰፊሕ እዩ። ዘሰግእ እንጀራ ዘይኮነስ እንጀራኻ ዘሰፍሕን ድሕንነቱ ዝሕሉን ማእዲ ክባሃል ይኸእል። ሓደ ኣብዘይየቁንዙ ቃንዛ ዘይቁምንዛው ካልኣይ ካብ መልክዕ እቲ ምንቅስቃስ ተበጊስካ ንህዝባዊን ሃገራዊን ትሕዝቶታት ከይትቕትል ምጥንቃቕ የድሊ እዩ። እኳ ዳኣስ ድሓር መንገዲ ዕኒይኒይ ከይኸውን ኣሻቕሎት ክፈጥሩልካ ዝግብኡ ክልተ ጉዳያት ክጠቕሰልካ። ሓደ ፈተውቲ መሲሎም ብውሽጥን ብደገን ዝኸበሩና ዘለዉ ኣዕራብ ከመይ ገይርና ነርሕኻቆም ፅዕንቶኦም ንቆፃፀርን ዝብል፣ እቲ ካልኣይ ድማ ከም መጠን ላዕለዎይ ካድረ ተተሊሞም በብእዋኑ ዘይውድኡ ፕሮጀክታት ንምንታይ ዝብል ተሪር ሕቶ እንዳልዕልካ ፅዕንቶኻ ከይተዕርፍ ዝገብረካ ዘሎ ተወላዋላይን በለፀኛን ባህርይ እዩ። ብውገነይ እዚአም ብኣግባቡ እንተዘሊቕናዮም ካሊእ ዝፍጠር መንገዲ ዕኒይኒይ የለን። ሰግኣትካ ከንቱ ሰግኣት እዩ።

አይተ አማኒኤል ካብ ኣከላል ሃገራት ተበጊሱ ብዛዕባ ሃገርና ፅውፅዎይ ክነግረና ፈቲኑ እዩ። እዙይ ሃለውለው ይባሃል። እሞ እንታይ ከምዙይ ገይሮም ሰሪዎምና እዩም ንቀበሎን ንትዛዘም ከንይንሰብርን ኣብ ትእዛዘም ክነብርን ድዩ፣ ትማሊ ቃል ኣቲናስ ደቅና እውን ክኣቱዉ ድዩ፣ እቲ ናይ መሰራርዒ መምርሒ ንፍርዲ ዘይቐርብ እንተይኮነስ ብዝፍጠር ጭቡጥ ኩነታት ሃገራትን ህዝብታትን ዝፅለውን ዝግዛእን ብእኡ መሰረት መልክዕ ዝሕዝን እዩ። ሎሚ እኮ ኣይኮነንዶ ብታሪኽን ብሰብኣዊ መስተጋብርን ዝተኣሳሰረ ህዝብን ሃገርን ከም ኣፍሪካ ንሕሰብን ንቀሳቕስን ዝባሃሉ ግዘን እዋን ኢና ዘለና። እቲ መንገዲ በኣየናይ መንገዲ እዩ መንገዲ ዕንፅል ፅል ዝኸውን?፣ እቲ ካሊእ መንገዲኽ መንገዲ ዕንፅልፅል ዝኸነሉ ዕድልከ ዕፁውዶ?። ሕቆ ህዝቢ ከይጉዳእ፣ ማእገር ህዝቢ ክድልድል ያታዊ ስራሕቲ ምድልዳልን ብእኡ ኣቢልካ ተግብቦታት ምንካይን ህዝብኻ ኣብ ውሑስ ሂወት ክነብርን ዝገብር ስራሕ ምሕሳብ መንገዲ ዕንፅልፅል ዝኸውን እንታይ ምስዝኸውን እዩ?፣ ብዝኸነ ካብዝተላዕለ ድኣ እምበር እቲ ምንቅስቃስ ከም ምንቅስቃስ መልክዓቱ እዙይ እዩ ኢልካ ወዲኢኻ እትዛረቡሉ ብርኪ ዝበፀሐ ኣይኮነን፣ ያው ኣብ ዝማዕበሉ ሓሳባትን ኣራኣእያታትን በገነኡም ናይ ምቕታል ባህርይ ሀዚ እውን ዘይተደርበዩ ሕማም ዳሓር እንተዘይኮይኑ ሓውና አማኒኤል ብዙሕ ዘሻቕል ጉዳይ ኣይኮነን። ወዩዳኣ እቲ ምቕልላስ ገዲፍና ወሰን ወሰን ንኸይድ ኣለና እምበር ዘሻቕልስ ብዙሕ ኣለና። ፕሮጀክትታት ህዝብን ሃገርን ክልልን ተተኣውጀም እንትመኽኑ፣ ህዝቢ ብስእነት ሰናይ ምሕደራ እንተንፀርፀር፣ ኣብ ቤት ዕዮታት መንግስትን ህዝብን ስርቅን ምጭብርባርን እንትነግስ **ሕላፍ** ዝብል ወዲ ህዝቢ ዝሳኣነሉ ግዜ ኢና ዘለና። ህዝብና ካሊእስ ተሪፊ እታ ዝታሓተት ምግብ፣ መንበርን ፅሩይ ዝስተ ማይን ብእኹል ዘይረኽበላ እዋን ኢና ዘለና። እዙይዶ ከሻቕለካ ኣይምተገበአን ካብ ኣብ ሰማይ ዘሎ ደመና?።

ብርሃነ ባይሩ

20/5/2017